

П. Г. УДХАУС
ЧЕРНО ЗА КЪСМЕТ

Превод от английски: Стоян Бабалев, Красимира Маврова, 2001

chitanka.info

Беше черен, но приятен за окото. Очевидно го беше закъсал напоследък, но все пак беше успял да запази някаква елегантност, някакво излъчване — както казват французите — *tournaire*. Беднотията не бе убила у него аристократичния инстинкт към лична хигиена. Дори когато Елизабет го зърна за първи път, той полагаше грижи за тоалета си.

При шума от стъпките ѝ той вдигна глава. Не помръдна, но в погледа му се четеше подозрение. Мускулите на гърба му се свиха, очите му блеснаха с жълта светлина като лампи на фона на черно кадифе и опашката му се заклати заплашително.

Елизабет се загледа в него — той също се загледа в нея. Получи се пауза, в която той я преценяваше. След това приближи към нея и с внезапно навеждане на главата започна да се търка в роклята ѝ. Позволи ѝ да го вдигне на ръце и да го внесе във входа, където чакаше портиерът Франсис.

— Франсис — попита Елизабет, — знаеш ли на кого е тази котка?

— Не, госпожице. Котката е улична. От няколко дни се опитвам да открия собствениците ѝ.

Франсис прекарваше по-голямата част от времето си в откриване на неща. Това беше единственото удоволствие в лишения му от значими събития живот. Понякога това беше шум, понякога изгубено писмо, понякога парченце лед, паднало от количката за сервиране — всъщност, каквото и да беше, Франсис се опитваше да открие откъде се е появило.

— Отдавна ли се навърта наоколо?

— Обикаля къщата от доста време.

— Ще го задържа.

— Черните котки носят късмет — философски отбеляза Франсис.

— Определено нямам нищо против този факт — каза Елизабет.

Същата сутрин си беше помислила, че малко късмет би разнообразил приятно живота ѝ. Напоследък нещата не вървяха много добре. И не толкова заради обичайното количество върнати ръкописи (придружени от характерните за случая комплименти) от редакцията на изданието, до което бяха изпратени за публикуване. Тя приемаше тези неща като част от играта. Това, което считаше за коварен удар на

съдбата, беше предизвиканият от недостатъчна подкрепа на четящата публика скоропостижен фалит на любимото ѝ списание, където почти винаги можеше да разчита на радушен прием след хладния отказ на всички останали. Това беше все едно да загубиш скъп и щедър роднина, което превръщаше включването на черен котарак в домакинството в абсолютна необходимост.

След като влязоха в апартамента Елизабет се зае да наблюдава с любопитство новия си съюзник. Досега се беше държал възхитително, но нямаше да се изненада, ако в един момент се опита да избяга през покрива, без да се интересува от болката, която би ѝ причинил. Котките са толкова спонтанни в решенията си. За нейно успокоение, обаче, той остана невъзмутимо спокоен и след като обходи стаята, замаяка настоятелно.

— Точно така — сърдечно произнесе на глас Елизабет, — трябва ли ти нещо, поискай си го. Чувствай се като у дома си.

Тя отиде до хладилника и извади мляко и сардини. Гостът ѝ не беше нито капризен, нито враждебен, нито пък страдаше от липса на апетит. Без да се интересува какво ще си помислят за него, той се съсредоточи във възстановяването на изгубената телесна маса. По всичко личеше, че последното му обилно хранене е само поизбледнял спомен. Елизабет, в ролята на самото Провидение, го гледаше съсредоточено, с набраздено от мисли чело.

— Джоузеф — най-накрая промълви тя и лицето ѝ се проясни, — това ще бъде името ти! От днес си назначен да носиш късмет на жилището.

Джоузеф се аклиматизира удивително бързо към новото си местожителство. В края на втория ден вече създаваше впечатлението, че всъщност той е истинският собственик на апартамента и присъствието на Елизабет и Франсис се дължеше единствено на височайшето му благоволение. Както повечето представители на своя вид той беше автократ. Само за един ден се ориентира кой е любимият стол на Елизабет и веднага го присвои. Ако Елизабет затвореше вратата на някоя стая, докато той е вътре, начаса настояваше тя да бъде отново отворена, за да има свободен достъп навсякъде. Ако пък я забравяше отворена, оплакваше се от течението. Но и най-добрите от нас имат своите слабости и въпреки всичко Елизабет го обожаваше.

Беше невероятно до каква степен Джоузеф промени живота ѝ. Елизабет беше общителна натура, но до появяването му можеше да разчита за компания единствено на стъпките на господина от отсрещния апартамент. Освен това сградата беше стара и дървеният под скърцаше по цяла нощ. Една от дъските на дюшемето се беше разсъхнала и издаваше звуци, които в мрака приличаха на скърцането от стъпките на среднощен крадец. Всичко това караше човек да трепва от страх и да затаява дъх. Джоузеф много скоро сложи точка на всичко това. Когато той бе наоколо, скърцащите дъски означаваха само скърцащи дъски и нищо друго.

И изведнъж, един следобед, той изчезна.

След като претърси безрезултатно целия апартамент, Елизабет отиде до прозореца да поогледа улицата от птичи поглед. Не таеше големи надежди, защото току-що се беше прибрала пеша по същата тази улица и не беше забелязала и следа от него.

От външната страна на прозореца имаше перваз по дължината на цялата сграда. Наляво той свършваше при балкона на отсрещния апартамент, в който живееше младият господин, чиито стъпки понякога чуваше по скърцащия коридор. Знаеше, че е млад, защото Франсис я беше осведомил. От същия източник беше узнала и името му — Джеймс Реншоу Бойд.

На възтесничкия балкон се бе разположил Джоузеф и привеждаше с червен език лъскавата си козина в опрятен вид. Имаше вид на котарак, който се чувства в свои води.

— Джоузеф! — извика Елизабет.

Изненада, радост и огорчение се бяха смесили в гласа ѝ, за да му придадат мелодраматичен нюанс.

Джоузеф я погледна хладно. Нещо повече — погледна я така, сякаш беше абсолютно непознат човек. Солидно закръглен от нейното месо и мляко, той ѝ обърна безсърдечно гръб и влезе в съседния апартамент.

Но Елизабет беше момиче със силен дух. Джоузеф можеше да гледа на нея като на купичка вкиснато мляко, но той беше неин котарак и тя твърдо смяташе да си го върне. Затова тя излезе от апартамента си и позвъни на вратата на господин Джеймс Реншоу Бойд.

Отвори ѝ млад мъж по риза. В никакъв случай не можеше да се каже, че е непривлекателен, напротив — гъста коса, гладко избръснат,

с волева брадичка — определено привлекателен млад мъж. Въпреки че точно в този момент тя гледаше на него просто като на машина за връщане на избягали котки, Елизабет забеляза чара му.

Тя му се усмихна. В края на краищата младият господин не можеше да носи вина за това, че прозорецът към всекидневната му е отворен; нито пък че Джоузеф е едно неблагодарно зверче, което не заслужава никаква риба тази вечер.

— Имате ли нещо против да си прибера котката, моля? — с приятен глас попита Елизабет. — Влязла е във всекидневната ви през прозореца.

Той не скри леката си изненада.

— Вашата котка?

— Всъщност, моят черен котарак Джоузеф. Той е във вашата всекидневна.

— Страхувам се, че сте попаднали на погрешно място. Току-що излязох от всекидневната си и единственият котарак там е моят черен котарак Реджиналд — отговори младият господин.

— Но аз видях Джоузеф да влиза само преди минутка — повиши глас тя.

— Това е бил Реджиналд.

Чак сега Елизабет разбра истината. Почувства се като човек, който, изучавайки симпатично зелено растение, изведнъж разбира, и то болезнено, че това е коприва. Мъжът пред нея не беше никакъв невинен млад господин, а най-черният престъпник, познат на криминолозите — крадец на чужди котки! Любезността ѝ тутакси се изпари.

— А мога ли да попитам от колко време имате този ваш Реджиналд?

— От четири часа днес следобед.

— През прозореца ли влезе?

— Ами, да. Сега като споменахте, да, наистина.

— Ще ви помоля да бъдете така добър да ми върнете котката — хладно произнесе Елизабет.

Той я изгледа предизвикателно.

— Ако предположим — започна той, — че вашият Джоузеф е моят Реджиналд, защото трябва да измислим някакво оправдание за

странното ви поведение, не можем ли да стигнем до някакво споразумение? Нека да ви купя друга котка. Цяла дузина котки.

— Не искам дузина котки. Искам Джоузеф.

— Хубави, закръглени, пухкави котки — продължи да я увещава той. — Прекрасни, любвеобилни, персийски, ангорски...

— Разбира се, вие искате да ми откраднете Джоузеф...

— Това са сурови думи. Всеки адвокат ще ви каже, че относно котките има специални разпоредби. Да задържиш улична котка не се счита за престъпление. В нашумелия процес Уигинс срещу Блубоди беше установено, че...

— Ще ми върнете ли котката?

Тя стоеше пред него с вдигната глава и блеснали очи и младият господин почувства угризения на съвестта.

— Вижте какво — каза той, — оставям се на вашата милост. Признавам, че котката е ваша и нямам никакви права над нея, а аз съм най-обикновен долен крадец. Но помислете. Току-що се връщам от първата репетиция на първата ми пиеса и в момента, в който влязох през вратата, тази котка влезе през прозореца. Страшно съм суеверен и почувствах, че да го отпратя, би било равносилно на това да проваля собствената си пиеса преди още да е била представена. Зная, че ще ви прозвучи абсурдно — вие сигурно изобщо не сте суеверна. Вие сте разумна и практична. Но при стеклите се обстоятелства, ако мислите, че бихте могли да се откажете от вашите права...

Елизабет капитулира пред настоятелния му поглед. Бурята от обзелите я силни чувства надделя и сломи цялата и войнственост. Колко несправедлива беше към него! Беше го взела за най-обикновен бездушен крадец на котки, който върши злодеянията си навсякъде и без причина, а през цялото време той е бил принуден да действа така, движен от достоен порив. У нея трепна вродената у всички добри женски създания жертвоготовност.

— Но защо... Разбира се, че трябва да го задържите! Това би означавало ужасно лош късмет.

— Ами вие?

— Не се тревожете за мен. Мислете за всички хора, които зависят от успеха на вашата пиеса.

Младият господин премигна.

— Това е удивително! — каза той.

— Нямах ни най-малка представа защо сте го задържали. Джоузеф не значеше толкова много за мен — поне не чак толкова — искам да кажа... е, предполагам, че бях доста привързана към него, но той не беше... не беше...

— Жизнено необходим?

— Точно така. Беше приятна компания, нали разбирате?

— Нямате ли си приятели?

— Нямам нито един.

— Нямате нито един приятел! Това решава нещата. Трябва да си го вземете обратно.

— Не бих си и помислила.

— Разбира се, че трябва да си го вземете обратно и то веднага.

— Наистина, не бих могла.

— Но трябва.

— Не, няма.

— Но, Боже мили, как си мислите, че ще се чувствам, като зная, че сте сам-сама на света и че аз съм отмъкнал вашия единствен приятел?

— А вие как си мислите, че ще се чувствам, ако вашата пиеса се провали, само защото си нямате черна котка?

Господин Бойд трепна и уплашено зарови пръсти в буйните си коси.

— И мъдрият Соломон не би могъл да разреши този проблем — каза той. — Какво ще кажете за следното предложение — струва ми се единственият изход от ситуацията? Вие запазвате своите мениджърски права върху котарака и идвате от време на време да си бърбите с него. И с мен, ако е възможно? Аз съм може би толкова самотен, колкото и вие. От Чикаго съм и не познавам почти никого в Ню Йорк.

Самотата в големия град беше научила Елизабет да преценява мъжете, с които се запознаваше, от пръв поглед. Тя погледна изпитателно младия господин и реши в негова полза.

— Много мило от ваша страна — каза тя. — С най-голямо удоволствие. Бих искала да науча повече за вашата пиеса. Самата аз също пиша, разбирате ли, но не толкова значими неща, така че ще ми бъде наистина приятно да се запозная с един успял драматург.

— Де да бях успял драматург.

— Да, но още първата пиеса, която сте написали, се поставя в момента на Бродуей. Това е повече от чудесно.

— М... да — каза младият мъж.

На Елизабет ѝ се стори, че той се съмнява в това и скромността му затвърди приятното впечатление, което беше добила от него.

Боговете са справедливи. За всяко зло, което са ни причинили, не след дълго изплащат прилична компенсация. Изглежда им харесва сценарият да обричат на самота жителите на големия град, а след това да организират нещата по такъв начин, че ако един от тези самотници се реши да потърси приятелство с друг такъв самотник, това приятелство избуява с много по-бързи темпове, отколкото сивите запознанства на тези, които никога не са докосвани от ледените пръсти на самотата. Само след седмица на Елизабет ѝ се струваше, че познава Джеймс Реншоу Бойд откакто се помни.

И все пак тя чувстваше една мъчителна празнота относно неговото минало. Елизабет беше от тези хора, които държат да започнат ново приятелство само след като са се запознали обстойно с професията, миналото и причините, които са довели евентуалния бъдещ приятел точно на това място и точно в този момент. Още на следващата им среща, преди той да има време да каже каквото и да било за себе си, тя му разказа за живота си в малкото канадско градче, където беше прекарала детството и юношеството си; за неподозиранията богата леля, която, без определена причина или може би защото ѝ харесваше да прави неочаквани неща, я изпрати да учи в колеж; за наследството от същата леля, далеч по-малко, отколкото можеше да се надява човек, но все пак достатъчно, за да изпрати благодарната Елизабет в Ню Йорк, където да опита късмета си; за издатели, списания, отхвърлени и приети ръкописи; за разказите си; изобщо за живота ѝ, простиращ се между Арката на Пето Авеню и облечения в светлина кръст на Джъдсън, разпръскващ мрака на нощта над площад „Вашингтон“.

Когато най-накрая приключи, Елизабет зачака ответния разказ, но надеждите и не се оправдаха — или поне не толкова, колкото ѝ се искаше. Той ѝ спомена накратко за колежа, още по-накратко за Чикаго, към който явно изпитваше такава неприязън, че ако използваме

сравнение, отношението на библейския Лот^[1] към Градовете от равнината би прозвучало като нежна и поетична носталгия. След това, сякаш беше задоволил любопитството на най-взискателния инквизитор по отношение на биографията си, той заговори за пиесата.

Единствените факти, засягащи новия ѝ приятел, за които Елизабет би могла да се закълне с чиста съвест в края на втората седмица от тяхното познанство бяха, че той е много беден и че тази пиеса означава всичко за него.

Твърдението, че тя означава всичко за него се повтаряше толкова често по време на разговорите, че Елизабет започна да го чувства като тежък товар в съзнанието си и много скоро усети, че отдава на пиесата много по-почетно място в мислите си, отколкото на собствените си житейски проблеми. В това си състояние тя считаше за истинско предателство да отдели дори и един миг за собствените си грижи — дали редакторът на един вечерен вестник, който ѝ бе обещал с половин уста съблазнителния пост сътрудник в рубриката „Несподелена любов“ на своето издание, ще изпълни поетото полуобещание.

Още в ранния стадий на тяхното приятелство Джеймс Реншоу Бойд ѝ беше разказал съдържанието на творбата си — и ако не беше пропуснал няколко важни епизода, заради което се наложи да се върне на тях след две-три действия, и ако беше наричал героите си с истинските им имена вместо с описания от рода на „онзи, който е влюбен в момичето, а не другият“, тя без съмнение щеше да успее да схване същината на тази комедия в четири действия. Но нещата не стояха по този начин и въпреки че детайлният му разказ я оставяше в пълно неведение, тя го уверяваше, че пиесата е прекрасна и най-възторжено отговаряше положително на честите му въпроси дали наистина мисли така. Това някак си правеше и двамата еднакво щастливи.

Репетициите го бяха обсебили напълно. Той ги посещаваше с патетичната отдаденост на млад драматург, но това не внасяше необходимото успокоение в душата му. Елизабет все по-често го намираше в мрачно настроение и се налагаше да отложи планирания рецитал на дребните си триумфи, които постигаше междувременно. Без значение с какво нетърпение очакваше тези моменти, тя се отдаваше безрезервно на задачата да го ободри. Ако жените имаха

качеството да умеят да изслушват в момент, когато самите те искат да бъдат изслушвани, щяха да бъдат прекрасни, дори само заради това.

Елизабет се чувстваше много горда от правилната си преценка за новия си приятел. Животът в бохемската част на Ню Йорк я беше направил подозрителна към непознати младежи, които не са ѝ представени официално. Вярата ѝ в човешката природа беше извървяла мъчителен път. Вълци в овчи кожи бяха обичайни персонажи в беззащитното ѝ битие и може би главната причина да оцени това ново приятелство беше чувството на сигурност, което изпитваше.

За себе си определяше връзката им като прекрасно несантиментална. Нямаше никаква нужда от хладна сдържаност, която почти задължително се прокрадваше в отношенията с противоположния пол. Чувстваше, че Джеймс Бойд е човек, на когото може да се довери и това чувство ѝ действаше успокоително.

И тогава се случи нещо, което накара Елизабет да изживее най-голямото си разочарование.

Беше една от приятните вечери, прекарани заедно. Напоследък имаха навика да се заседават до късно, без да си говорят. Но този път беше различно, защото мълчанието на Елизабет излъчваше определено настоятелен въпрос. Обикновено тя беше доволна да е насаме с мислите си, но тази вечер беше възбудена. Имаше да сподели нещо много важно.

Същия този следобед издателят на вечерния вестник, който за Елизабет беше истински ангел, и нито плешивата му глава, нито липсата на каквито и да било крила или арфа бяха в състояние да я накарат да промени мнението си или дори да се усъмни за миг в това, най-отговорно я беше уведолил, че Ейлоиз Милтън, човекът, който води рубриката за съвети към читателите със сърдечни проблеми, е подал оставка и мястото се предлага на нея. Беше добавил още, че очаква тя да оправдае доверието му в този експеримент — за първи път жена да поеме толкова отговорна работа. Представете си само как Наполеон се е чувствал след Аустерлиц, или как полковник Готълс^[2] съзерцава последната лопата пръст преди откриването на Панамския канал, опитайте се да надникнете в душата на селския стопанин, който наблюдава как посетите от него семена се превръщат в красиви цветя и ще добиете бегла представа как се бе почувствала Елизабет, когато

тези златни думи са се отронили от устните на издателя. Засега амбицията ѝ беше задоволена. С годините щяха да се открият нови възможности, но за момента тя беше доволна.

Пияна от щастие, тя пристъпи в апартамента на Джеймс Бойд, за да сподели чудесната новина.

Когато му разказа всичко, той произнесе само:

— А!

Има много начини да се произнесе „А!“. Може да вложите радост, или удивление, или ентузиазъм, но е възможно също да го направите да звучи като отговор на забележка за времето. При Джеймс Бойд това „А!“ прозвуча с безразличието на последната възможност. Косата му беше разрошена, веждите — навъсени, а цялата му физиономия издаваше пълна отнесеност. Елизабет остана с впечатлението, че едва ли я е чул. В следващия миг той разпалено ѝ обясняваше непрофесионалното отношение на актьорите по време на последната репетиция. Звездата на постановката направил не знам какво си, актрисата в главната женска роля — нещо не както трябва, младшият състав — нещо съвсем друго... За първи път Елизабет го слушаше с досада.

По едно време Джеймс Бойд прекъсна тирадата си и се умълча. Елизабет, ядосана и наранена, седеше на нейния стол и галеше котарака Джоузеф. И така, времето течеше в полумрака на стаята.

Как се случи това, тя така и не разбра. В един миг, както всичко си беше спокойно, настъпи пълен хаос. Изненадващо Джоузеф се хвърли във въздуха с разперени лапи и бясно фучене, а Елизабет се намери притисната в здрава прегръдка, от която дъхът ѝ замря.

Не би било трудно за който и да е да възстанови посоката, в която се бе развила мисълта на Джеймс. Представете си само: той е отчаян, нещата вървят зле в театъра и животът му е изгубил всякакъв смисъл. Както си седи на стола, той забелязва профила на Елизабет — красив и преди всичко вдъхващ успокоение. Болезнена сантименталност сграбчва изтерзаната душа на младия драматург. Тя е тук, до него — единственото близко човешко същество в този враждебен град. Ако твърдите, че не съществува вопиюща необходимост да се хвърли към единствената си приятелка и почти да я задуши в прегръдките си, сигурно ще сте прави. Но Джеймс Бойд не беше в състояние да постъпва разумно. Постоянните репетиции бяха

изтънили нервите му до едва забележими копринени нишки. Обективно можеше да се отбележи, че той не беше отговорен за действията си.

Така стояха нещата при Джеймс.

Елизабет, естествено, нямаше как да се отнесе с разбиране към всичко това. Онова, което преживя, я накара да си помисли, че Джеймс я е измамил и е злоупотребил с доверието ѝ. В първия момент, поради изненадата, тя не почувства възмущение или по-скоро възмущението не беше успяло да надвие много по-осезаемото физическо усещане на задушаване. Но след това, зачервена и обзета от ярост, на каквато не знаеше, че е способна, тя започна да се съпротивлява и най-накрая успя да се отскубне от него. Преодоляла първоначалния шок, тя усети, че единственото нещо, което изпитва към Джеймс, е омраза. Заедно с възмущението у нея се прокрадна унизителното чувство, че сама си е виновна за станалото и че всичко това е било предизвикано от собственото ѝ присъствие.

Тя се запъти към вратата. Нещо отчаяно се бореше в нея, заслепяваше я и я лишаваше от дар-слово. Единственото, към което се стремеше в този момент, беше да остане сама и да потърси безопасност в собственото си жилище. Като в просъница усети, че той ѝ говори нещо, но думите не достигаха до нея. Почти пипнешком тя се добра до вратата и я отвори. Усети някаква ръка на рамото си, но с рязко движение се отърси от нея. След това се озова в своя апартамент, където, без някой да ѝ пречи, можеше да се отдаде на тъжните си мисли, съзерцавайки руините на този малък храм на приятелството, който беше издигнала сама и с толкова грижи, и в който се беше чувствала толкова щастлива.

Дълго време единствената ясна мисъл в ума ѝ беше, че никога няма да му прости. Следващата ѝ мисъл бе, че никога няма да прости и на себе си. След това драматично Решение, изгубила двамата си единствени приятели в Ню Йорк, тя спокойно се отдаде на задачата да се чувства съвсем самотна и нещастна.

Сенките се сгъстиха. Откъм улицата се дочуха бълбукащи звуци, последвани от ярка светлина, която нахлу през прозореца в жилището на Елизабет и тържествено обяви, че уличното осветление е включено. Тя се съпротивляваше, настроението ѝ беше в унисон само с

непрогледен мрак, но нямаше сили да стане и да дръпне завесите. Продължаваше да седи на мястото си, потънала в болезнени мисли.

Вратата на отсрещния апартамент се отвори. Някой позвъни на звънеца ѝ, но тя не отвори.

Последва още едно позвъняване. Елизабет не помръдна от мястото си. Някаква съседна врата се затвори.

Дните се влачеха. Елизабет изгуби всякаква представа за времето. Ежедневните ѝ задължения приключваха всяка вечер, когато идеше време за лягане — само дето животът ставаше все по-сив и по-самотен, много по-самотен дори от времето, когато Джеймс Бойд беше за нея само шум от стъпки по коридора.

Не беше виждала Джеймс от доста дни. Не е трудно да избягваш някого в Ню Йорк, дори когато живееш на един и същи етаж с него.

Всяка сутрин, веднага след събуждане, Елизабет имаше навика да отваря входната врата и да прибира всичко, оставено пред нея. Понякога това беше пощата и винаги, освен ако Франсис не беше объркал нещо, какъвто си беше отнесен, сутрешното мляко и сутрешният вестник.

Една сутрин, около две седмици след злополучната вечер, за която не искаше да си спомня, Елизабет отвори вратата и веднага съзря сгънат лист хартия. На него пишеше:

Отивам в театъра. Няма ли да ми пожелаете успех? Сигурен съм, че ще имам невероятен успех. Джоузеф мърка като динамо.

Д.Р.Б.

Рано сутрин мозъкът работи на по-бавни обороти. Отначало Елизабет гледеше думите, без да схване техния смисъл, но изведнъж сърцето ѝ трепна и значението на това послание достигна до съзнанието ѝ. Сигурно ѝ беше оставил тази бележка още предната вечер. Значи пиесата вече е имала своята премиера! Тук някъде, в купчината вестници, трябваше да има отзиви на театралната критика!

Театралната критика има странната особеност да се крие като заек, когато я търсиш. Спотайва се под колонките с криминалната хроника или бейзболните резултати, или някъде зад последните борсови новини от Уол Стрийт. На Елизабет ѝ беше нужна цяла

минута, докато намери това, което ѝ трябваше. Още първите думи, които прочете, я удариха като с камшик.

В блестящ хумористичен стил, който го правеше любимец и на симпатизантите, и на отявлените врагове на театъра, въпросният критик беше направил пиесата на Джеймс Бойд на пух и прах. Беше я разкъсал, съдрал, стъпкал в калта, беше я залял със студена вода и след това я беше накълцал на парчета. Беше изкормил нещастната пиеса с перверзна наслада.

Елизабет се разтрепери от глава до пети. Подпря се на рамката на вратата, за да запази равновесие. Само за миг цялото ѝ възмущение се изпари и се разсея като мъгла в слънчев ден. Тя го обичаше и в този момент знаеше, че винаги го е обичала.

Само две секунди ѝ бяха необходими, за да осъзнае, че театралният критик, чиято статия прочете, е един некомпетентен нещастен мухльо, неспособен да разпознае стойността, дори и когато му е поставено на тепсия. След пет минути тя вече беше облечена. След още една вече беше навън при будката за вестници на ъгъла на улицата. С щедрост, с която завинаги спечели симпатиите на продавача, Елизабет купи от всички заглавия, които бяха в наличност.

Добрите писатели описват трагичните моменти накратко. Всички вестници бяха обърнали внимание на пиесата и всеки един я беше заклеил с безчовечна ярост. Критичността се различаваше само по степента на унищожителност. Един вестник я громеше с отровна злъч, в друг се прокрадваше съжаление, трети пишеше с някакво накърнено самолюбие, все едно против желанието си е трябвало да отрази нещо, в което няма нищо за отразяване, но всички бяха единодушни в едно — пиесата на Джеймс Бойд беше безспорен провал.

Елизабет забърза обратно към дома, оставяйки изданията на свободното слово на благосклонността на продавача, който с присъщата си предприемчивост ги нареди отново на стелаж, а естествената му симпатия към младата дама прерасна в нещо близко до благоговението. Тя изтича по стълбите и останала без дъх, позвъни на звънеца на Джеймс Бойд.

Преди да се отвори вратата, от другата страна се чува тежки стъпки — сломени, отчаяни стъпки, от които Елизабет усети хлад в сърцето си. Пред нея застана Джеймс — смазан и с помръкнали очи. В тези очи се четеше безнадеждност, а бузите му синееха от покаралата

брада, която не беше обръснал тази сутрин, останал без сили и воля за живот след зашеметяващия удар на съдбата.

Зад него, пръснати по пода, бяха разгърнати сутрешните вестници и при вида им Елизабет не се сдържа:

— О, Джеймс, скъпи! — извика тя и в следващия момент беше в прегръдките му.

Незнайно колко дълго стояха така, но най-накрая Джеймс проговори:

— Ако се омъжиш за мен — каза той с пресъхнало гърло, — не ме интересува нищо друго!

— Джеймс, скъпи! — каза Елизабет. — Разбира се, че ще се омъжа за теб!

Покрай тях, както стояха притиснати пред вратата, нещо черно се прокрадна безшумно и излезе навън. Джоузеф напускаше потъващия кораб.

— Остави го да си ходи, неблагодарника — промълви горчиво Елизабет. — Никога повече няма да вярвам в черни котки.

Но Джеймс не беше на същото мнение.

— Джоузеф ми донесе късмет, какъвто не съм и очаквал, скъпа.

— Но тази пиеса означаваше всичко за теб.

— Така мислех преди.

Елизабет се поколеба.

— Джими, скъпи, всичко е наред. Вярвам, че ще имаш успех със следващата си пиеса, а аз имам необходимите пари за нас двамата, докато се замогнеш достатъчно. Можем да се оправяме отлично със заплатата ми в „Ивнинг Кроникъл“.

— Какво! Взели са те на работа в нюйоркски вестник?

— Да. Бях ти казала. Водя рубриката на Ейлоиз Милтън. Защо, какво има?

Той изстена глухо.

— Мислех си, че ще дойдеш в Чикаго с мен.

— Ами ще дойда. Разбира се, че ще дойда. Какво друго мислиш, че бих направила?

— Какво? Да зарежеш престижна работа в Ню Йорк! — той запремига невярващо. — Това не може да бъде! Аз сънувам!

— Но, Джими, мислиш ли, че би си намерил лесно работа в Чикаго? Няма ли да е по-добре за теб да останеш тук, където са всички

театрални мениджъри?

Той поклати глава.

— Мисля, че е време да ти разкажа всичко за себе си — каза той. — Дали съм сигурен, че мога да си намеря работа в Чикаго? Сигурен съм, по дяволите! Скъпа, не ти ли се е случвало някоя сутрин на закуска да поразвържеш малко повече кесията и да си позволиш Първокачествена наденичка на Бойд, или да погалиш стомахчето си и да облажиш душата с някое парче от Превъзходната домашна шунка на Бойд? Тези деликатеси ги произвежда баща ми, а моята трагедия е, че той иска да му помагам в бизнеса. Нещата стояха така: колкото той обичаше семейния бизнес, толкова аз го ненавиждах. Въобразявах си — при това напълно неоснователно, както се оказа, че бих могъл да преуспея на литературното поприще. Пописвах това-онова още от времето, когато бях в колежа. И когато дойде време да се включа във фирмата, аз казах на баща ми без заобикалки: „Дай ми шанс, дай ми само един-единствен шанс да проверя дали божественият огън е наистина у мен или само се заблуждавам“. И ние сключихме сделка. Бях написал тази пиеса и тя стана предмет на сделката. Разбрахме се, че татко ще даде парите за поставянето ѝ на Бродуей. Ако успееш — всичко щеше да бъде както аз искам — ставам младата театрална надежда и мога смело да продължа да се занимавам с литература. Ако всичко, обаче, се окажеше само един спукан розов балон, аз приключвам с напразните си мечти за литературен триумф и ставам сина в „Бойд и син“. Е, събитията показаха, че аз съм синът и смятам да изпълня моята част от сделката точно и почтено, така както татко вече изпълни своята. Много добре знам, че ако реша да изкръшкам и след всичко това остана в Ню Йорк и опитам отново, татко ще продължи да ме издържа. Той си е такъв. Но аз не бих го направил и за милион успехи на Бродуей. Опитах късмета си и се провалих и сега се връщам у дома, за да го направя щастлив като стана истински жив участник във фирмата. Но най-странното нещо в цялата работа е, че снощи такова развитие на нещата ми причиняваше истинска агония, а тази сутрин, след като имам теб, чувствам, че почти очаквам с нетърпение мига, в който ще се прибера у дома.

Тук той внезапно трепна.

— И все пак — не знам. Все пак има нещо, което кара поетичната ми душа да изтръпва в ужас. Как да изграждам щастието и

комфорта си върху свински трупове? Виждала ли си някога прасе доброволно да взема участие в производството на Първокачествена наденичка на Бойд? Отблъскващо е! Окачват задните им крака на едни ченгели и бр-р-р-р!

— Не го взимай толкова навътре — успокой го Елизабет. — Може би те нямат нищо против.

— Не зная — отвърна Джеймс Бойд разколебан. — Бил съм свидетел и не останах с впечатлението, че са много ентузиазирани.

— Опитай се да не мислиш за това.

— Добре.

В този момент се чу силен вик откъм горния етаж и един младеж по пижама и с разрошени коси нахълта в апартамента.

— Какво има? — попита Джеймс. — Между другото, това е госпожица Херълд, моята годеница. Господин Бригс, Пол Оксуърди Бригс, известен още като Младият романист. Какъв е проблемът, Пол?

Господин Бригс заекваше от възмущение.

— Джими — извика Младият романист, — знаеш ли какво ми се случи! Току-що в апартамента ми влезе черен котарак. Чух го да мяучи пред вратата, отворих и той се шмугна. А снощи тъкмо започнах новия си роман! Кажи ми, вярваш ли в тия неща, дето черните котки носели късмет?

— Късмет ли? Приятелю, грабвай този котарак с лапи челични и не го изпускай в никакъв случай. Това е най-великият талисман в Ню Йорк. До тази сутрин живееше при мен.

— Така ли? А, щях да забравя — пиесата ти мина при небивал успех, нали? Още не съм чел вестниците.

— Ами когато си купиш, не чети театралния преглед. От Колумб насам не е имало такава унищожителна критика.

— Но... нищо не разбирам.

— Не се безпокой. Не ти и трябва. Качвай се горе и натъпчи добре котарака с риба, иначе ще те напусне. Май си оставил вратата отворена?

— Боже Господи! — извика Младият романист, пребледня и хукна нагоре по стълбите.

— Мислиш ли, че Джоузеф ще му донесе късмет? — попита Елизабет замислено.

— Зависи за какъв късмет говориш. Джоузеф, изглежда знае по-добре от нас какво ни е нужно. Доколкото съм опознал методите му, романът на Бригс ще бъде отхвърлен от всички издатели в града и едва тогава, когато затворен вкъщи се чуди кой бръснач да избере, за да свърши със себе си, някой ще позвъни на вратата, ще влезе най-красивото момиче на света и тогава... тогава, можеш да ми вярваш, всичко ще бъде наред.

— И няма да го е яд за романа?

— Ни най-малко!

— Нито дори ако това означава, че трябва да замине някъде далеч и да убива прасета?

— Що се отнася до бизнеса с прасетата, скъпа, забелязвам в тона ти нотки на неодобрение. Зная, че ги разчекват на задните им крака и разни други работи, но не бива да забравяш, че прасето има друга гледна точка. Уверен съм, че на едно прасе тези неща му харесват. Опитай се да не мислиш за това.

— Добре — отвърна Елизабет. — На прасетата трябва да им харесва.

[1] Племенник на Авраам, заселил се в долината на река Йордан до град Содом. Заради благочестивия си живот е понасял много страдание от жителите на града — Б.пр. ↑

[2] Джордж Уошингтън Готълс (1858–1928) всъщност е вече генерал, когато под негово ръководство е завършен строежът на Панамския канал (1914) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.